

Az Országgyűlés
Költségvetési bizottsága

Országgyűlési hivatal
Trományszám: T/1143/24
Érkezett: 2014 OKT 29.

Kijelölt bizottság

A Költségvetési bizottság jelentése

a Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről szóló 2012. évi CCIV. törvény végrehajtásáról szóló törvényjavaslat (T/1143. szám) részletes vitájáról

Kövér László úr,
az Országgyűlés elnöke
részére

Tisztelt Elnök Úr!

Az Országgyűlés Költségvetési bizottsága – az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló 10/2014. (II. 24.) OGY határozat (a továbbiakban HHSZ.) 92. § (3) bekezdése alapján kijelölt bizottságként – a 2014. október 29-ei ülésén lefolytatta a **Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről szóló 2012. évi CCIV. törvény végrehajtásáról szóló** törvényjavaslat részletes vitáját.

A bizottság a törvényjavaslatot megvizsgálva megállapította, hogy az megfelel a HHSZ. 44. § (1) bekezdésében foglalt követelményeknek.

A bizottság a részletes vita során – a HHSZ. 45. § (1) bekezdése alapján – megtárgyalta a jelentés mellékletében szereplő módosító javaslatot, megvizsgálva egyben azt is, hogy az megfelel-e a HHSZ. 42. §-ában foglalt követelménynek.

A módosító javaslatról történő állásfoglalás mellett a bizottság további módosításra irányuló szándékot fogalmazott meg.

A bizottság – a HHSZ. 45. § (5) bekezdése alapján – az általa megfogalmazott módosítási javaslatot magába foglaló, a részletes vitát lezáró bizottsági módosító javaslatot nyújt be.

A bizottság részletes vitában kialakított véleménye:

A Kormány az Alaptörvény 36. cikkének megfelelően készítette elő és nyújtotta be a zárszámadási törvényjavaslatot az Áht-ban előírt határidők betartásával. A 2013. évi központi költségvetés végrehajtása a jogszabályi előírásoknak megfelelt, a törvényjavaslatban szereplő számok megbízhatóak. Megállapítható, hogy az előre nem látható események megfelelő kezelésével történt a költségvetés végrehajtása. A Kormány a 2013. évi költségvetés elfogadásával folytatta az előző kormányoktól örökölt pénzügyi problémák megoldását, az államháztartás rendbetételét, aminek eredményeképpen Magyarország 2013. júniusában kiszabadult a kilenc éven át tartó túlzottdeficit-eljárás alól. Mindezt ráadásul úgy sikerült elérni, hogy az ország gazdasági növekedési fordulatot hajtott végre, a gazdaság növekedési pályára állt, a családok és a munkavállalók terhei is csökkentek. Költségvetési fegyelem szempontjából Magyarország az Európai Unió legjobban teljesítő országai közé került. Hazánk GDP arányos költségvetési hiányát az elmúlt három évben sikerült 3 százalékkal tartani, az államháztartás európai uniós módszertan szerinti GDP arányos hiánya 2,4 %-a volt. A tavalyi makrogazdasági folyamatok is kedvezőbbek voltak a vártnál és jóval kedvezőbbek az EU átlagánál. Az infláció is kedvezőbben alakult a tervezettnél, átlagosan 1,7 %-kal nőttek az árak 2013-ban, ami jelentősen hozzájárult a reálkeresetek és nyugdíjak emelkedéséhez. A foglalkoztatottak száma 2013-ban is jelentősen növekedett. A gazdasági növekedés hatása a folyó fizetési mérleg egyenlegében is megmutatkozott, ugyanis a 2012. évi 1,9 %-os többlet után 2013-ban már 4,1 %-os aktívum alakult ki. 2013-ban is csökkent az ország adósságrátája, az előző évi 78,5 %-ról 77,3 %-ra. Mindez annak ellenére történt, hogy a forint/euró árfolyam kedvezőtlenül alakult. A 2000-es évek elején ebben a tekintetben sereghajtók voltunk, ma pedig az EU-s országokhoz hasonlítva az elsők között vagyunk. A költségvetés konszolidációját úgy sikerült végrehajtani, hogy ennek ellenére a gazdaság nem zsugorodott, hanem növekedési pályára állt. A tervezett 0,9 % helyett 1,5%-kal bővült a gazdaság a tavalyi évben. Mindösszesen hétszer kellett módosítani a költségvetést, de ezek alapvetően pozitív és nem tervezett célok megvalósítását szolgálták, úgymint az E-ON megvásárlása, helyi önkormányzatok adósság-konszolidációja és a pedagógus életpályamodell elindítása, valamint takarékszövetkezeti rendszer számára plusz források biztosítása. A gyógyszerkassza jelentős megtakarítással zárta a tavalyi évet és ennek köszönhetően több száz gyógyszer ára csökkent. Ez teremtette meg a forrást az egészségügyi dolgozók béremeléséhez. Alapvetően az egészségügyre fordított kiadások összege nem változott, de szerkezetében nagymértékű változások következtek be. Összességében a 2013. évet költségvetési szempontból a stabilitás jellemezte, ami jelentős gazdasági növekedéssel és alacsony inflációval társult.

A kisebbségi véleményt a jelentés függeléke tartalmazza.

A bizottság a törvényjavaslat részletes vitáját 2014. október 29-én lezárta.

Budapest, 2014. október 29.

Burány Sándor
a bizottság elnöke

Az Országgyűlés
Költségvetési bizottsága

Melléklet

ÁLLÁSFOGLALÁS

**a Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről szóló 2012. évi
CCIV. törvény végrehajtásáról szóló
T/1143. számú törvényjavaslathoz benyújtott,
a bizottság által megtárgyalt
képviseleti módosító javaslatról**

1. Kiss László, dr. Szakács László, Burány Sándor és dr. Tóth Bertalan képviselő a törvényjavaslat 1. mellékletében a LXV. Bethlen Gábor Alap fejezet 4. címszám 1. és 5. alcímszámának a következő módosítását javasolja:

(Millió forintban, egy tizedessel)

Fejezet szám	Cím szám	Alcím szám	Jogcím-csop. szám	Jogcím szám	Előir. csop. szám	Kiemelt ei. szám	Fejezet neve	Cím név	Alcím név	Jogcím-csop. név	Jogcím név	Előir. csop. név	Kiemelt előirány-zat neve	2013. ÉVI TÖRVÉNYI MÓDOSÍTOTT ELŐIRÁNYZAT			2013. ÉVI TELJESÍTÉS		
														KIADÁS	BEVÉTEL	TÁMOGATÁS	KIADÁS	BEVÉTEL	TÁMOGATÁS
LXV.							Bethlen Gábor Alap												
	4						Alapból nyújtott támogatások												
		1					Oktatás-nevelési támogatás							4820,0			[4442,1]		
																	4316,9		
		5					Nemzeti jelentőségű intézmények támogatása							3826,3			[5927,5]		
																	5746,1		

Indokolás: Lásd a T/1143/16. számú módosító javaslat indokolását.

A módosító javaslatot(tal): – a **bizottság nem támogatja**

– az **Előterjesztő** (képviseelője) **nem ért egyet**

Budapest, 2014. október 29.

Az Országgyűlés
Költségvetési bizottsága

Függelék

**Az MSZP képviselőcsoportjához tartozó bizottsági tagok
kisebbségi véleménye
a Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről szóló
2012. évi CCIV. törvény végrehajtásáról szóló T/1143. számú törvényjavaslat
részletes vitájáról szóló bizottsági jelentéshez**

Az Országgyűlés Költségvetési bizottsága lefolytatta a törvényjavaslat részletes vitáját. A bizottság részletes vitáról szóló jelentésének elfogadása során kisebbségben maradt, az MSZP képviselőcsoportjához tartozó bizottsági tagok – az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló 10/2014. (II. 24.) OGY határozat 92. § (5) bekezdése és 117. § (2) - (3) bekezdése alapján – az alábbi kisebbségi véleményt terjesztik elő:

A Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről szóló 2012. évi CCIV. törvény végrehajtásáról szóló T/1143. számú törvényjavaslat (a továbbiakban: Zárszámadás) nem felel meg az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló 10/2014. (II. 24.) OGY határozat (a továbbiakban: Házszabály) 44. § (1) bekezdés d) pontjában rögzített, a jogalkotás szakmai követelményeinek történő megfelelés feltételének, tekintettel arra, hogy a Zárszámadás belső koherenciája nem teljes. A Zárszámadás normatív rendelkezéseinek a Bethlen Gábor Alapra vonatkozó számai ugyanis nem állnak összhangban a Bethlen Gábor Alapra vonatkozó fejezeti kötetben (a 4386. és a 4396. oldalakon) szereplő számokkal, és a Bethlen Gábor Alap 2013. évi tevékenységéről és működéséről szóló B/802. számú beszámolóban szereplő számokkal. A Zárszámadás főkötetéhez képest ugyanis a Bethlen Gábor Alap 2013. évi tevékenységéről szóló beszámoló (és a Zárszámadás fent hivatkozott oldalai) szerint a Bethlen Gábor Alap 2013-ban 4442,1 millió forint helyett ténylegesen 4316,9 millió forintot fordított Oktatás-nevelési támogatás nyújtására, a Nemzeti jelentőségű

intézmények támogatására pedig 5927,5 millió forint helyett valójában 5746,1 millió forintot költött. **Az egyes előirányzatok tekintetében fennálló 125,2 millió forintos, illetve 181,4 millió forintos eltérésre a Zárszámadás nem ad magyarázatot, ugyanakkor ezek az eltérések alapvetően befolyásolják mind a Bethlen Gábor Alap fejezetének főszámaait és a Zárszámadás egészének fő számaait is. Az eltéréseket az Állami Számvevőszéknek fel kellett volna tárnia, azonban erre sem került sor.**

A Zárszámadás ugyanakkor a Házzsabály 44. § (1) bekezdés a) pontja szerinti, az Alaptörvényből eredő tartalmi és formai követelményeknek történő megfelelés feltételének sem tesz eleget, tekintettel arra, hogy az államháztartás működésének átláthatósága nem javult a 2013. évben sem.

Bár az Alaptörvény 37. cikk (1) bekezdése alapján a Kormány a központi költségvetést törvényesen és célszerűen, a közpénzek eredményes kezelésével és az átláthatóság biztosításával köteles végrehajtani, **a 2013. évi költségvetéssel az Orbán-kormány kiszámíthatatlan, megalapozatlan és dilettáns politikájának végrehajtása történt. Ennek keretében**

- **a költségvetést az elfogadását követően hét alkalommal kellett módosítani 2013-ban,**
- **nem csökkent Magyarország lemaradása Európa centrumától és a régiós versenytársaktól 2013-ban,**
- **a családoktól és a vállalkozásoktól újabb és újabb áldozatokat követelt, 2013-ban 6,1%-kal több – összesen 6861,8 Mrd forint – adót fizettek, mint 2012-ben, így a költségvetés megszorításokkal volt csak tartható.**

A 2013-ra eredetileg tervezett 1,6%-os GDP növekedés helyett 1,1%-kal nőtt a GDP. (Ha Matolcsy György korábbi, 2013-ra várt 5%-os GDP növekedéséhez viszonyítunk, akkor még nagyobb az elmaradás. A GDP növekedése mögött ugyanakkor nem túl kedvező szerkezet áll. A növekedés főképp a mezőgazdaságnak köszönhető, mivel az előző igen rossz év után kiváló volt a termés. Több éves recessziót követően érzékelhetően nőtt az építőipar teljesítménye, amely főként az uniós forrásokból finanszírozott projektek felgyorsult megvalósításának a következménye, míg a magánberuházások továbbra is mélyponton vannak. Harmadik tényező a járműipar dinamikus fejlődéséből adódó növekedés az ipar hozzáadott értékében. Ugyanakkor a negyedik negyedévi GDP bővülés csupán azt jelenti, hogy a gazdaság elérte 2011 azonos negyedévének szintjét, mivel az előző év utolsó negyedévében éppen 2,7%-kal esett vissza a bruttó hazai termék. A múlt év egészére vonatkozó gazdasági teljesítmény nem

érte el a két évvel korábbi szintet sem, mivel 2012-ben a GDP 1,7%-kal csökkent. Nem túl biztató, hogy *a magyar gazdaság teljesítménye az elmúlt három évben összességében csupán 1%-kal nőtt.*

A 2013. év látványos eredményeket mutatott a foglalkoztatási statisztikában és stagnálást a munkaerőpiacon. A közmunkások immár 200 ezer főt meghaladó létszáma azt jelenti, hogy az intézményi statisztikában szereplő alkalmazotti létszám 7,5%-át a közmunkások teszik ki. A másik sajátosság, hogy *a mintegy 300 ezer külföldön dolgozó magyar munkavállaló egyharmadát, 100 ezer főt hazai foglalkoztatottnak tekinti a munkaügyi statisztika.* Az intézményi munkaügyi statisztika adatai szerint 2013-ban a legalább ötfős vállalkozásoknál, a költségvetési szerveknél és a jelentősebb nonprofit szervezeteknél – a közfoglalkoztatottakat is beleszámítva – 2 699 ezer *fő állt alkalmazásban*, némileg, 0,9%-kal több, mint 2012-ben. A közfoglalkoztatottakat figyelmen kívül hagyva az alkalmazottak száma változatlan maradt. A *versenyszférában* – a közfoglalkoztatottakat is beleszámítva – gyakorlatilag stagnált, 0,1%-kal nőtt a létszám az egy évvel korábbihoz, és 0,8%-kal csökkent a két évvel azelőttihez viszonyítva. A *közsférában* – a közfoglalkoztatottakat figyelmen kívül hagyva – 1,6%-kal dolgoztak többen, mint egy évvel, és 0,7%-kal kevesebben, mint két évvel azelőtt. Az igazgatásban és a védelemben jelentősen nőtt a létszám; 2,8%-kal haladta meg az egy évvel, és 3,5%-kal a két évvel korábbit. Az oktatásban ugyanakkor drasztikusan csökkent a létszám: egy év alatt 5%-kal, két év alatt 7,8%-kal. Az egészségügyben 2012-ben 2,7%-kal csökkent a létszám, 2013-ban az államosítás hatásaként 10,4%-kal nőtt a közalkalmazotti státuszban foglalkoztatottak száma.

A nemzetgazdaságban a teljes munkaidőben dolgozók *bruttó átlagkeresete* 2013-ban 230 700 forint volt, 3,4%-kal több, mint a megelőző évben. A versenyszférában 242 200 forint volt az átlagkereset, amely 3,6%-kal haladta meg az előző évit. A költségvetési intézményekben – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – 227 800 forint volt a bruttó kereset, 6%-kal több az egy évvel korábbinál. A közsférában a teljes munkaidőben dolgozók bizonyos hányada a nettó keresetének csökkenése miatt átlagosan 10 100 forint – a keresetbe nem tartozó – kompenzációt kapott a kedvezőtlen adó- és járulékváltozások részbeni ellentételezésére. A nemzetgazdaságban a *nettó átlagkereset* 151 100 forint volt 2013-ban, 4,9%-kal több az előző évinél. A múlt évben a *fogyasztói árak 1,7%-kal nőttek, így a reálkereset érzékelhetően, 3,1%-kal emelkedett, de így is valamelyest, 0,5%-kal elmaradt a két évvel korábbitól.* A versenyszférában a fizikai dolgozók nettó keresete 109 600 forint volt, 4,8%-kal több az egy évvel korábbinál. A versenyszféra szellemi dolgozóinak nettó keresete 236 300 forint volt,

amely 5,6%-kal meghaladta az előző évit. A költségvetési intézményekben foglalkoztatottak nettó átlagkeresete – a közfoglalkoztatottak bérének figyelmen kívül hagyásával – a múlt évben 149 200 forint volt, 7,1%-kal több az egy évvel korábbinál. A közigazgatás és a védelem területén 4,9%-kal, az oktatásban jelentősen, 10,7%-kal, míg az egészségügyben és a szociális ellátásban 8,6%-kal nőtt a nettó átlagkereset. **A 2013. évi jelentős illetményemelések ellenére a közszférában a reálkeresetek 3,9%-kal elmaradtak a három évvel korábbitól. A kiemeltnek minősített ágazatokban sem őrizték meg a keresetek a vásárlóértéküket: az igazgatásban 2,6%-kal, az oktatásban 4,6%-kal, míg az egészségügyben és a szociális ellátásban 4,3%-kal csökkent a három évvel korábbihoz képest a reálkereset.**

A családi adókedvezmény figyelembevételével számított reálkeresetek 2013-ban a nemzetgazdaság összességében 2,6%-kal emelkedtek. Ezen belül ugyanakkor a gyermek nélküli családokban a reáljövedelem 3,2%-kal, az egy gyermeket nevelő családokban 2,2%-kal, míg a kétgyermekes családokban ennél is szerényebb mértékben, 1,8%-kal nőtt. Ennél nagyobb, 2,4%-os emelkedést, csupán a három vagy annál több gyermeket nevelő családokban regisztrált a statisztika. *Azaz a kormány családbarát adórendszeréről, a több gyermeket nevelő családok kiemelt támogatásáról hangoztatott kijelentéseket nem igazolja a keresetstatisztika.* Ennek az az oka, hogy *a személyi jövedelemadó jelenlegi – torz – rendszere olyan jelentős mértékben kedvez a magas keresetűeknek, hogy ezt a családi adókedvezmény nem képes ellensúlyozni.* A háromgyermekesek igen jelentős adókedvezményét pedig csupán egy igen szűk kör, a legmagasabb jövedelemmel rendelkezők, számszerűen a foglalkoztatottak felső egyötöde képes teljesen igénybe venni. A múlt évben ez a hatás azáltal is érvényesült, hogy a félszuperbruttó módszerű adószámítás megszüntetése a magas keresetűek személyi jövedelemadóját lényegesen nagyobb mértékben mérsékelte, mint bármilyen kereset mellett a családi adókedvezmény. Ehhez társult még az is, hogy a családi adókedvezményt az alacsony keresetűek nem tudták teljes egészében igénybe venni. A családi adókedvezmény figyelembevételével számított reáljövedelem adatok egy másik fontos tényezőre is rámutatnak. **A 2013. évben végbement reáljövedelem emelkedés csupán arra volt elegendő, hogy a megelőző évben bekövetkezett jövedelem csökkenést részlegesen ellensúlyozza. A nemzetgazdaság egészében tavaly a reáljövedelmek 0,9%-kal maradtak el a két évvel korábbitól. **A gyermek nélküli családokban a reáljövedelem ebben a két éves periódusban 0,5%-kal, az egy gyermeket nevelő családokban 1,6%-kal, a kétgyermekesekében 1,4%-kal csökkent, míg a három vagy több gyermeket nevelő családokban gyakorlatilag stagnált, mindössze 0,1%-kal****

emelkedett. Azaz kétéves távlatban akként érvényesült a kormány családbarát adórendszere, hogy általa a gyermekes családok többségében a reáljövedelem nagyobb mértékben csökkent, mint a gyermek nélküli családokban.

A 2013. évi zárszámadásról szóló törvényjavaslat egyértelmű bizonyítéka annak, hogy az Orbán-kormány eleve rosszul tervezte meg a 2013. évi költségvetést, az másfél hónap után megbukott, és év közben még hét alkalommal módosításra szorult. A kormány 2013-ban rendhagyó módon – minden szakmai szempontot figyelmen kívül hagyva – már júniusban benyújtotta a költségvetési javaslatot. A korai benyújtást a kormány akkor azzal indokolta, hogy ez a gazdaság stabilitását és a kiszámíthatóságot fogja tükrözni. Stabilitás és kiszámíthatóság helyett azonban a teljes káosz uralta a költségvetés előkészítését. A költségvetési javaslat az elfogadásáig vezető fél év alatt számtalanszor íródott át, csak kormányoldalról közel 100 módosító javaslat került benyújtásra. A különböző ötletek, elképzelések, akciótervek, „csomagok” gyakran egymásnak is ellentmondó módosításokat eredményeztek, a költségvetés-tervezési folyamat követhetlenné és kaotikussá vált:

- a kormány júniusban úgy nyújtotta be a költségvetési törvényjavaslatot, hogy az ahhoz szükséges információk jelentős része eleve nem állt rendelkezésre;
- miután az Országgyűlés a nyári szünet előtt elfogadta a költségvetés fő számait, a Fidesz többség eltörölte az államháztartási törvény egyes garanciáit annak érdekében, hogy a kormány bizonyos esetekben mégis felülírhatta a fő számokat;
- a kormány korábban azt mondta, a tervezési folyamatot annak rendeli alá, hogy ha törik, ha szakad, tartható legyen a hiánycél, ennek érdekében a hiány maximális mértékét a kétharmados stabilitási törvényben kőbe is véste;
- a kormánytöbbség közvetlenül az elfogadás előtt egy másik folyamatban lévő törvénymódosítás keretében épp a stabilitás zálogaként beharangozott stabilitási törvényt módosította, hogy a korábbi elképzelésekhez képest mégis nagyobb lehessen a hiány (188 Mrd forinttal magasabb, mint az eredeti javaslat szerint);
- a javaslat még közvetlenül az elfogadása előtt is több száz milliárdos mértékben változott;
- a nagy kapkodásban még önmagának is ellentmondott a kormány, hiszen a fő számok utólagos módosítását azzal indokolta meg, hogy az a túlzott deficit

eljárás megszüntetése érdekében szükséges, ugyanakkor a módosítás lényege épp a deficitcél 188 milliárdos megemelése;

- miután a törvényjavaslat érdemi (általános és részletes) vitája már lezajlott, és az Országgyűlésnek arról már nem volt módja további tárgyalást folytatni, a kormány az elfogadás előtt három nappal állt elő egy 92 oldalas törvényjavaslattal, amely 46 törvény módosítását tartalmazta, és a költségvetés eddigi alapjait gyökeresen megváltoztatta.

Az Orbán-kormány 2013-as költségvetése brutális megszorításokról szól: ezermilliárd forintos forráskivonás az egészségügyi, az oktatási, a nyugdíj- és a szociális ellátásból, a termelők, valamint a fogyasztók jövedelme pedig egyszerűen elinflálódik.

2013-ban több adót fizettünk, mint a 2010. évi kormányváltáskor, de a tehernövekedés megint a kisjövedelműek millióit érintette érzékenyebben. Korábban a Fidesz azt mondta, hogy a Fidesz adót csökkent. Ehhez képest átlagosan kéthetente változtak az adószabályok, közelítette a 30-at a Fidesz által bevezetett új adók száma: csekk-adó, biztosítási adó, közműadó, telefonadó, chipsadó, stb.

Nem javult Magyarország versenyképessége. A Fidesz azt ígérte, hogy Európa legversenyképesebb adórendszerét hozza létre, ehhez képest minden nemzetközi versenyképességi összehasonlításban gyakorlatilag változatlan maradt Magyarország pozíciója.

Az infláció az eredetileg tervezett 4,2% helyett 1,7% lett a rezsicsökkentésnek nevezett mesterséges szabályozói beavatkozások miatt.

Míg 2011 novemberében a finanszírozási kockázatok csökkentése érdekében Orbán Viktor kormányának az IMF segítségét kellett kérnie – és amely segítségkérés azonban végül nem volt elegendő annak elkerüléséhez, hogy a magyar állampapírokat bővli (befektetésre nem ajánlott) kategóriába minősítse le a három nagy hitelminősítő –, **a nemzetközi gazdasági környezet javulása miatt végül sem 2012-ben, sem 2013-ban nem jött létre megállapodás az IMF-fel.** Az Orbán-kormány **a piacról finanszírozta a lejáró államadósság kifizetését, de az IMF-kamatszintnél drágábban.**

A múlt évi államháztartási folyamatok világosan mutatták, hogy **az államadósság nincs csökkenő pályán.** A szerény gazdasági növekedés és az – átmenetileg – nagyon alacsony infláció mellett az államadósság nominális növekedése nem tette lehetővé a folyó áras GDP csekély növekedése mellett a bruttó államadósság bruttó hazai termékhez viszonyított csökkenését. Ezt **a problémát a kormány jelentős kreativitással hidalta át,**

és az év végét közvetlenül megelőző napokban mesterségesen leszorította az államadósság szintjét. Ennek egyik eleme volt a kincstári egységes számla egyenlegének minimumra szorítása, amely az államháztartás napi működéséhez szükséges forrásokat jelenti. A magánnyugdíj-pénztári vagyon erőszakos államosításával létrehozott nyugdíjreform és adósságcsökkentő alap gyakorlatilag közel háromezer milliárd forintot elérő forrást rendelt kormányzati rendelkezés alá, amelyet folyamatosan vontak be az elmúlt években az államháztartás finanszírozásába. A tavalyi utolsó negyedévre már csupán 160 milliárd forint maradt, melyet az év végén felhasználtak. **2013 utolsó napjaiban két cég a birtokában lévő állampapírok egy részét néhány napra visszaadta az Államadósság Kezelő Központnak, így ezek nem szerepeltek adósságot jelentő tételként a könyvekben.** Így a központi költségvetés adósságállománya a december 6-án fennálló 22 728 milliárd forintról az év végére 21 999 milliárd forintra, tehát 729 milliárd forinttal csökkent, majd 3 héttel később, január 24-én már ismét 22 862 milliárd forintra nőtt, azaz rövid idő alatt 863 milliárd forinttal emelkedett. **2013. végén a GDP 79,2%-ának felelt meg a bruttó államadósság mértéke, 2014 júniusának végén a 85%-on állt a GDP-arányos államadósság.**

Látszólag kedvező változás következett be a beruházási tevékenységben. **A beruházások bővülését az állami megrendelések jelentős emelkedése határozza meg, amelyeket döntő részben uniós pénzből finanszíroznak.** Miután 2010-ben a kormány az uniós projekteket teljesen leállította, majd két éven keresztül képtelen volt azokat ismét elindítani, 2013-ban – nem kevés kapkodással – nagyon sok fejlesztést kellett végrehajtani, amely a beruházások volumenében is érzékelhető volt.

Az államháztartás működésének átláthatósága nem javult.

A külkereskedelmi forgalom a múlt év első felében szerény dinamikával bővült, míg a második félévben fokozatosan élénkült. 2013-ban a kivitel volumene 4,8%-kal, a behozatalé 5%-kal haladta meg az előző évit. **A külkereskedelmi mérleg aktívuma** tavaly 2 090 milliárd forintot, illetve 7 milliárd eurót tett ki, 168 milliárd forinttal, illetve 354 millió euróval többet, mint 2012-ben. A múlt évben az export forintban mért árszínvonala stagnált, míg az importé 0,6%-kal csökkent, így a **cserearány** 0,6%-kal javult. A forint árfolyama az euróhoz képest 2,6%-kal gyengült, az amerikai dollárhoz viszonyítva 0,7%-kal erősödött.

Az elmúlt években mind abszolút értékben, mind arányaiban nőtt a magyar állam működésének költsége, miközben mérséklődött a szociális jóléti kiadások értéke. Amíg 2010-ben az államháztartás összes kiadása még csak a GDP 49,9 százalékára rúgott - ami

nemzetközi összehasonlításban akkor sem volt alacsony -, a 2013-as zárszámadás szerint az államháztartás kiadásai elérték a tavalyi GDP 53,5 százalékát. Vagyis az állam az elmúlt években egyre inkább rátelepedett a gazdaságra, ezt jól jelzi az újraelosztás mértékének növekedése.

A funkcionális kiadások költségvetésen belüli arányával kapcsolatban az alábbiak állapíthatók meg:

- A jóléti kiadások a 2010. évi 61,5%-a helyett már csak a főösszeg 56,7%-át teszik ki, a jóléti funkciókra szánt források GDP arányos nagysága is csökkent 2010-hez képest (30,7%-ról 30,3%-ra). A jóléti kiadások a 2010-es 8324,7 milliárd forintról 8807,9 milliárd forintra emelkedtek, a GDP-arányosan viszont e költség 30,7 százalékról 30,3 százalékra mérséklődött. Az oktatási kiadások nominálisan stagnáltak, így GDP-arányosan csökkentek, az egészségügyi kiadások kis mértékben emelkedtek, így tavaly a GDP 4,6 százalékát fordította az állam egészségügyre, ami 0,1 százalékpontos növekedés három év alatt. A társadalombiztosítási és nyugdíjkiadásokra tavaly 4963 milliárd forint jutott, ami a GDP 17,1 százalékát tette ki - ez 0,3 százalékos csökkenés, bár nominálisan emelkedtek a kiadások.
- Az államadósság kezelésével kapcsolatos kiadások az összes kiadás 8,6%-ra rúg (magasabb, mint 2010-ben és 2011-ben). A növekedés a gyengébb forintárfolyamnak és a nagyobb kockázatot kifejező magasabb kamatoknak köszönhető. Az államadósság kamatkidásaira fordított összegek így emelkedtek: tavaly 1338,8 milliárd forintot költöttek erre a célra az adófizetők pénzéből, ami a GDP 4,6 százaléka, szemben a 2010-es 4,2 százalékkal.
- Az állam működésére ugyanakkor a 2010. évi 15,3%, a 2011. évi 19,1% és a 2012. évi 15,1% helyett 2013-ban a kiadások 16,8%-a-a jutott. Három év alatt az állam működési kiadásai 2067,9 milliárd forintról 2606,2 milliárd forintra, a GDP 7,6 százalékaról a GDP 9 százalékára emelkedtek. Nőtt a törvényhozó és végrehajtási szervek - vagyis a kormány és a minisztériumok kiadásai, de kiemelkedő mértékben megugrottak az állami funkciókon belül a költségvetési és pénzügyi szolgáltatásokra fordított kiadások.
- A gazdasági funkciók a kiadások 17,5%-át tették ki (ez magasabb, mint 2011-ben). Az államháztartás gazdasági kiadásai is nőttek három év alatt. Majdnem minden területen - legyen az a közlekedés, a távközlés, a környezetvédelem - kiadásai jelentősen nőttek. Ez utóbbi a 2010-es 198 milliárd forintról 2013-ra

364,7 milliárdra ugrott, ami már a GDP 1,3 százaléka. A közlekedési támogatáson belül csökkent a közúti közlekedés kiadása a vasúti közlekedés javára.

Az Állami Számvevőszék 2013. évi vizsgálata komoly kritikával illetik a számvevők az NFA és az MNV Zrt. belső kontrollrendszerét, elutasító záradékkal látták el az AJBH beszámolóját, és figyelemfelhívó megjegyzéssel látták el az NFÜ intézményi beszámolóját. Összességében azonban az ÁSZ véleményalkotása során nem tudott felülemelkedni a részleteken, és nem vette górcső alá az új kormányzat gazdaságpolitikáját. Ezzel jelentős űrt hagyott annak értékelésében, nem töltötte be társadalmi szerepét.

Budapest, 2014. október 29.

Dr. Szakács László